

**MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK
SZÖVETSÉGE**

XV. KONGRESSZUSA

2001. FEBRUÁR 21.

BESZÁMOLÓ ÉS HATÁROZATI JAVASLATOK

A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége (a továbbiakban MSZSZ) munkájának fő irányait a beszámolási időszakban is az 1989-ben megfogalmazott alapokmány, valamint a szövetség előző kongresszusán elfogadott dokumentumok jelölték ki.

A szövetségi munka alapelveinek – a munkavállalói és tagszakszervezeti szolidaritásnak, a tagság közös érdekei megegyezés útján való kialakításának és képviselőtének, nem utolsósorban a pártpolitikától való függetlenségnek - a beszámolási időszak volt az igazi próbája.

Ezen alapelvek értékét igazán ebben az időszakban lehetett megtapasztalni, amikor a rendszerváltást követő második és harmadik kormánnyal úgy lehetett együttműködni, hogy nem politikai, hanem kizárólag érdekvédelmi, érdekképviseleti kérdésekben kellett egyetérteni, avagy vitatkozni.

Az MSZSZ helyét és szerepét a társadalomban nem a változó párt- és kormánystratégiákhoz való sietős és elvtelen „csatlakozással”, hanem állandóan fejlesztett, magas színvonalú szakmai tudással és konstruktivitással, önálló kezdeményezésekkel és különösen kiszámítható, korrekt együttműködéssel igyekeztünk meghatározni.

Ennek jegyében kizárólag érdekvédelmi, érdekképviseleti kérdésekben a művészeti terület szempontjából hátrányos kormányzati álláspontokat vitatva igyekeztünk a tagság javára megváltoztatni azokat, míg konkrét kérdésekben a hozzánk közelebb álló álláspont mentén támogattunk kormányzati vagy attól eltérő szándékokat, elképzeléseket.

Politikai „súlytalanságunkat” szakmai erőnk és képviselőink hozzáértésével ellensúlyozva érték el eredményeinket.

A szakszervezeti egyenjogúság, szolidaritás és együttműködés a szövetségen belül maradéktalanul érvényesül, meghatározó eleme életünknek.

Az országos szakszervezeti szövetségek keretei között tevékenykedve képviselőink ezt a szellemet és magatartásformát igyekeznek képviselni, és úgy érezzük, hogy mértéktartó álláspontunk gyakran válik mértékadóvá is.

Néhány információ a Beszámolóhoz és Határozati javaslatához:

Tekintettel arra, hogy a szövetséget alkotó szakszervezetek önálló tevékenysége nem tárgya a beszámolónak, ezért az egyes szakmákat érintő események nem jelennek meg, csak azok, amelyek közvetlenül a szövetség munkáját érintették.

A Beszámoló szövegében kerültük az állandó ismétlését az olyan mondatoknak vagy mondatrészleteknek, mint pl. „A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége ezt és ezt kezdeményezte”, ezzel is összefogottabbá téve az írásos anyagot, de hangsúlyozva azt, hogy a Beszámolóban megjelenő eredmények vagy kudarcok szövetségünk munkáját tükrözik.

Az anyag szerkesztése során az 1996-os kongresszus Határozatait, a Beszámolót, a szövetségi tanács Határozati javaslatait egymást követően helyeztük el.

Az áttekinthetőség érdekében az

- *1996-os Határozat dőlt betűvel,*
- a Beszámoló normál betűvel,
- **a Határozati javaslat vastagított betűvel** jelöltük.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Beszámoló a határozatok végrehajtásáról és határozati javaslatok	3
1. A közalkalmazotti illetményekről és pótlékokról	3
<i>Határozat és Beszámoló: a közalkalmazottak illetményrendszeréről és pótlékrendszeréről</i>	3
1. Határozati javaslat a munkői pótlékról	4
<i>Határozat és Beszámoló: a közalkalmazottak bérezése és a nemzeti intézmények bérvizonyai</i>	4
2. Határozati javaslat a művészeti intézmények közalkalmazottainak keresetéről	6
<i>Határozat és Beszámoló: a bérmaradvány felhasználásáról</i>	6
2. A művészeti terület és intézményei, szervezetei támogatásáról	7
<i>Határozat és Beszámoló: a nemzeti művészeti alapintézményekről és támogatásukról</i>	7
3. Határozati javaslat a nemzeti alapintézmények támogatásáról	7
<i>Határozat és Beszámoló: a művészeti szaktörvényről és az intézmények finanszírozásáról</i>	7
4. Határozati javaslat a művészetekről szóló törvény megalkotásáról	9
<i>Határozat és Beszámoló: a művészeti terület egyéb támogatása</i>	10
5. Határozati javaslat a művészeti terület forrásai elosztásáról	10
6. Határozati javaslat a non-profit törvény módosításának kezdeményezéséről	10
3. A szakmai képzettségről, a szakmai minőségről	11
<i>Határozat és Beszámoló: a szakképzettségről és a kontárok visszaszorításáról</i>	11
7. Határozati javaslat a szakmavédelemről	11
<i>Határozat és Beszámoló: a művészfoglalkoztatásról, az adó - és tb. szabályokról</i>	12
4. A művészeti terület egyéb kérdéseiről	13
<i>Határozat és Beszámoló: a munkanélküli ellátásról</i>	13
<i>Határozat és Beszámoló: a művészeti felsőoktatásról</i>	13
<i>Határozat és Beszámoló: a szakszervezeti munkaközvetítésről</i>	14
8. Határozati javaslat a művészfoglalkoztatást elősegítő szövetségi szervezetről	14
<i>Határozat és Beszámoló: a szerződésekről</i>	14
9. Határozati javaslat a szerződések jelentőségéről	15
<i>Határozat és Beszámoló: az átalányadózásról</i>	15
<i>Határozat és Beszámoló: az önkéntes nyugdíjpénztárról</i>	15
II. Beszámoló a szövetség egyéb tevékenységéről	16
1. Az előadóművészi jogokról	16
10. Határozati javaslat az előadóművészi jogok védelméről	16
2. A Nemzeti Kulturális Alapprogramról	16
11. Határozati javaslat az NKA munkájában történő részvételről	17
3. A művészetoktatással kapcsolatos tevékenységről	17
III. Beszámoló szövetségünk kapcsolatairól, együttműködéseiről	18
1. Részvételünk az érdekegyeztetésben	18
2. Kapcsolatok és együttműködés szakszervezetekkel, állami szervekkel, szakmai szervezetekkel és nemzetközi szervezetekkel	18
2.1. A szövetség kapcsolatai a szakszervezetekkel	18
2.2. Kapcsolatunk az Országgyűlés Kulturális Bizottságával	19
2.3. Kapcsolatunk a Kormánnyal és minisztériumokkal	19
2.4. Kapcsolatunk szakmai szervezetekkel	20
12. Határozati javaslat a szakmai szervezetekkel megvalósítandó együttműködésről	20
2.5. Nemzetközi kapcsolatok	20

I. Beszámoló a határozatok végrehajtásáról és határozati javaslatok

1. A közalkalmazotti illetményekről és pótlékokról

Határozat: a közalkalmazottak illetményrendszeréről és pótlékrendszeréről

Meg kell teremteni annak a lehetőségét - figyelemmel az előadóművészi munkakörök sajátosságaira -, hogy a Kjt. előmeneteli és illetményrendszere sajátos, a munkakörökhöz kapcsolódó ún. kötelező pótlékrendszerrel egészüljön ki (egyes művészi és vezetői munkakörök pótléka, a művészeti díjakhoz kapcsolódó pótlék, a táncművészek esetében a behatárolt aktív időszak miatti korpótlék stb.).

Ezeket a kérdéseket részben a Kjt. végrehajtási rendeletében, részben - egyéb munkaviszonyokat érintő kérdéseket is megoldva - az ágazati érdekegyeztetés keretében megkötött ágazati kollektív szerződések (megállapodás) keretében lehet megoldani.

Beszámoló:

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségét alkotó szakszervezetek tagságának meghatározó része közalkalmazotti jogviszony keretei között tevékenykedik. Ezért a Szövetség is kiemelt fontosságot tulajdonított e kérdésnek, és az ebből fakadó érdekképviseleti feladatokat akár önállóan, akár az érintett szakmai szakszervezettel együttműködésben látta el. Az elmúlt időszakban számos ponton sikerült a közalkalmazotti jogszabályokban érvényesíteni a határozat szerinti törekvéseket így:

- a művészeti munkakörökben gyakran jellemző határozott idejű jogviszonyokhoz kapcsolódó végkielégítés lehetőségének megteremtésével¹,
- a besorolás során és az előmeneteli rendszerben a művészeti díjak elismerésével²,
- az egyes művészeti munkakörökhöz kapcsolódó kötelező pótlékok bevezetésével,
- a nemzeti intézményi művészeti munkaköri pótlék megjelenésével,

Ugyanakkor nem sikerült eredményt elérni a táncművészek esetében a behatárolt aktív időszak miatti korpótlék kérdésében, és nem született a művészeti területen ágazati kollektív szerződés.

A munkahelyi kollektív szerződések létrejöttét illetve fontosságát erősítette a központi intézményi körben bevezetett művészeti pótlék.

---

¹ A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény

37.§ (3) Ha a közalkalmazottal ugyanazon munkáltató, egymást követően több esetben létesít határozott időre szóló közalkalmazotti jogviszonyt a miniszter vagy a kollektív szerződés - a 25. § (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben is - végkielégítésre való jogosultságot írhat elő. A végkielégítés azonban nem haladhatja meg azt az összeget, amelyre a határozott időre szóló közalkalmazotti jogviszonyok együttes időtartama alapján a közalkalmazott határozatlan idejű jogviszony felmentéssel történő megszüntetése esetén jogosult lenne. Hatályos 1996.04.27-től

² A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény

63.§ (2) A művészeti területen foglalkoztatottak esetében az "F" fizetési osztály helyett a "G" fizetési osztályba, a "H" fizetési osztály helyett az "I" fizetési osztályba kell besorolni azt a közalkalmazottat, aki a Kossuth-díjról és a Széchenyi-díjról szóló 1990. évi XII. törvény vagy a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. törvény, és a művelődési és közoktatási miniszter által adományozható művészeti és oktatási szakmai díjakról szóló 4/1992. (X. 6.) MKM rendelet vagy a Magyar Köztársaság kiváló művésze, a Magyar Köztársaság érdemes művésze, a Magyar Köztársaság Babérkoszorúja-díj alapításáról szóló 99/1996. (VII. 10.) Korm. rendelet alapján adományozható művészeti díjjal rendelkezik. E rendelkezést kell alkalmazni a korábban hatályos jogszabályok alapján Kossuth-díjban vagy állami-díjban, illetve a jelenleg hatályos jogszabályokban szereplőkkel azonos elnevezésű művészeti díjban vagy kitüntető címben részesült, művészeti területen foglalkoztatott közalkalmazottak besorolásánál is. Hatályos 1997.II.1-től

1. Határozati javaslat a munköri pótlékról:

A nemzeti művészeti intézmények mintájára a többi intézmény művészeti munkaköreire is ki kell alakítani munkaköri pótlékot, továbbá a nem művészeti, a színpadi munkával összefüggő munkakörben foglalkoztatottak számára is munkaköri pótlékrendszert szükséges kialakítani, amelynek fedezetét a költségvetés forrásaiból szükséges biztosítani.

Határozat: a közalkalmazottak bérezése és a nemzeti intézmények bérvizonyai

A közalkalmazotti munkakörben foglalkoztatott munkavállalók számára biztosítani kell a hároméves megállapodásnak megfelelő ütemű béremelkedéseket, ide értve a kötelező pótlékrendszer kialakítását is, továbbá a nemzeti alapintézmények bérvizonyait a Kjt. szabályain is túlmutató keretben szükséges megállapítani.

Beszámoló:

A közalkalmazotti szakszervezetek és a kormány között 1996-ban létrejött hároméves megállapodás a kormányváltás követően elveszítette jelentőségét, azért, mert az új kormánynak alapvetően eltérő álláspontja volt több, a megállapodásban foglalt kérdésekről.

Így nem folytatódott a közalkalmazotti keresetnövekedés megállapodás szerinti módszere, hanem helyette - befagyasztott közalkalmazotti illetménytábla mellett - a költségvetési támogatások eszközeivel biztosították az évi keresetnövekedés forrásait, egyes területek, így például a pedagógus munkakörökben, az átlagost meghaladó mértékben.

A szakszervezetek és a kormány együttműködését, így a közalkalmazottakat érintő kérdések egyeztetéseit kérdésessé tette az a tény, hogy a kormány nem tartotta alkalmasnak és szükségesnek a KIÉT (Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsa) működését. Ezért az érdekegyeztető fórum ritkán összehívott ülései nem voltak alkalmasak az érdemi egyeztetésre.

A közalkalmazottak keresetviszonyainak változásait az alábbi táblázatok mutatják be.

Összesített adatok az összes alkalmazásban állóról³

	1997	1998	1999	2000
Az alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete, Ft/hó	57 270	67 764	77 187	85 107
Az alkalmazásban állók nettó átlagkeresete, Ft/hó	38 145	45 162	50 076	54 436
Fogyasztói árindex, előző év=100,0	118.3	114.3	110.0	109,9
Reálkereset, előző év=100,0	104.9	103.6	102.5	101,2

³ Forrás: KSH

Összesített adatok az egyéb közösségi, személyi szolgáltatásban
(a kulturális és művészeti terület is ide tartozik) teljes munkaidőben foglalkoztatottak
szellemi foglalkozásúak havi átlagkeresetéről⁴

	Ft/hó	előző év=100%	Ft/hó	előző év=100%	Ft/hó	előző év=100%
Év	1997	1997	1998	1998	1999	1999
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	71432	113,7	83599	117,3	91018	113,1
Nemzetgazdaság összesen	77202	123,9	92711	120,1	10355 ₄	115,9

Összesített adatok az egyéb közösségi, személyi szolgáltatásban
(a kulturális és művészeti terület is ide tartozik) teljes munkaidőben foglalkoztatottak
fizikai foglalkozásúak havi átlagkeresetéről⁵

	Ft/hó	előző év=100%	Ft/hó	előző év=100%	Ft/hó	előző év=100%
Év	1997	1997	1998	1998	1999	1999
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	38670	116,3	44675	115,5	44876	113,1
Nemzetgazdaság összesen	42414	120,2	49423	116,5	54272	115,3

Összesített adatok az egyéb közösségi, személyi szolgáltatásban (a kulturális és
művészeti terület is ide tartozik) teljes munkaidőben **foglalkoztatottak** havi
átlagkeresetéről⁶

	Ft/hó	előző év=100 %	Ft/hó	előző év=100 %	Ft/hó	előző év=100 %	Ft/hó	előző év=100 %
Év	1997	1997	1998	1998	1999	1999	2000	2000
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	54533	113,9	63869	117,2	68837	113,2	76380	111,0
Nemzetgazdaság összesen	57270	122,3	67764	118,3	75181	115,0	85107	113,2

A vezető és a munkaköri pótlékok a korábbi időszakhoz viszonyítva pozitív változásokat eredményeztek a jövedelmi viszonyokban. Szövetségünk kezdeményezésére szabályozták, illetve meghatározták kötelező jelleggel a

⁴ Forrás: KSH

⁵ Forrás: KSH

⁶ Forrás: KSH

koncertmesteri, szólamvezető⁷, a nemzeti művészeti intézményi művészeti munkaköri, továbbá a magasabb vezetői és vezető pótlékokat.

A pótlékok a mindenkori illetménypótlék alap százalékában lettek meghatározva, így például a nemzeti intézményi művészeti munkaköri pótlék⁸ 50-300%, a magasabb vezetői 275-300%, a vezetői pótlék 150-200% között határozható meg.

A nemzeti művészeti alapintézmények indokolt mértékű költségvetési támogatása az elmúlt időszak kétségtelenül biztató intézkedései mellett továbbra is várat magára.

Az új intézményi beruházások, illetve a további tervek imponálóak, de ezek nem a művészek, művészeti munkavállalók kereseti viszonyait befolyásolják, hanem – az egyébként ugyancsak rendkívül fontos – művészeti helyszínek számát bővítik.

Ugyan részintézkedések történtek az évek során egy-egy intézmény esetében, de igazán meghatározó mértékű bérnövekedés csak Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatárnál (a továbbiakban Nemzeti Filharmonikusok) történt.

2. Határozati javaslat a művészeti intézmények közalkalmazottainak keresetéről:

A nemzeti intézmények művészei és munkavállalói számára – követve a Nemzeti Filharmonikusoknál végrehajtott bérintézkedést – biztosítani kell a kiemelt feladatnak és teljesítménynek megfelelő színvonalú jövedelmeket.

Ezzel egyidejűleg valamennyi közpénzből fenntartott művészeti intézmény vagy más hivatásos együttes esetében az azonos munkakörben és szakmai végzettséggel rendelkező művészek kereseti viszonyait közelíteni kell egymáshoz, mérsékelve a jelenlegi aránytalanságokat.

A művészeti intézmények közalkalmazottainak keresetét legalább a hasonló értelmiségi foglalkozások átlagos keresetszínvonalának megfelelően kell emelni.

Határozat: a bérmaradvány felhasználásáról

A művészeti intézményeknél az esetlegesen bekövetkező létszámcsökkenésből eredő bérmaradványt a fenntartó - figyelemmel a hároméves megállapodásra is - ne vonja el az intézménytől, és a munkáltató használja fel a bérhelyzet javítására, a minőségi teljesítmények elismerésére.

Beszámoló:

A határozat szinte évről évre változó eredményességgel valósult meg. Kötelező, központilag előirt létszámcsökkentésre és egyben a bérmaradvány elvonására 1999-ben került sor. Ez a szabály 2000. évtől változott, jelenleg nincs kötelező létszámcsökkentési előírás és nincs korlátozás a bérmaradvány felhasználására.

⁷ 150/ 1992 (XI.20.) Korm rendelet

20.§ (3) Pótlékra jogosult az a közalkalmazott, aki munkaköri feladatainak ellátása mellett koncertmesteri, illetve szólamvezetői feladatot is ellát. A pótlék mértéke koncertmester esetén a Kjt. szerinti pótlékalap 75%-a, a szólamvezető esetén a Kjt. szerinti pótlékalap 50%-a.

Hatályos 1997.II.1-től

⁸ 2/1999.(I.29.) NKÖM rendelet

1. § (1) A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának felügyelete alá tartozó nemzeti művészeti intézményekben (Magyar Állami Operaház, Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár, Magyar Állami Népi Együttes, Nemzeti Színház, Múcsarnok), ... "előadóművészeti intézménynél művészi vagy egyéb művészeti munkakörben", valamint "alkotóművészeti intézménynél művészeti szakmai munkakörben" foglalkoztatott közalkalmazott nemzeti művészeti intézményi pótlékra (a továbbiakban: pótlék) jogosult.

(2) A pótlék mértéke a Kjt. szerinti pótlékalap 50-300%-áig terjedhet. Ettől eltérően, Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatárnál a pótlék mértékét a Kjt. szerinti pótlékalap 50-600%-ában kell megállapítani.

(3) A pótlékra való jogosultság feltételeit és a pótlék konkrét mértékét az (1) bekezdésben felsorolt intézmények kollektív szerződése állapítja meg. Hatályos 1999. I.31-től

2. A művészeti terület és intézményei, szervezeti támogatásáról

Határozat: a nemzeti művészeti alapintézményekről és támogatásukról

Meg kell határozni a kiemelt nemzeti alapintézmények körét és ezeknek feladatukhoz és rangjukhoz méltó kiemelt mértékű és a mindenkori költségvetési vitától kevéssé függő, garantált támogatást szükséges biztosítani.

Beszámoló:

A nemzeti alapintézmények körének meghatározása indirekt módon megtörtént egyrészt azzal, hogy a kulturális tárca az intézményi kör szervezeti átalakításával, a feladatok átadásával tisztább – noha folyamatosan változó – helyzetet teremtett, másrészt a már említett, a nemzeti művészeti intézményi pótlék jogosultjainak jogszabályi meghatározásával.

A szervezet-átalakítás során feladatok, tevékenységek nem szűntek meg, így közhasznú társasági formában folytatta tevékenységét, például a Nemzeti Filharmonia műsorszervezési részlege, a Táncfórum, az Interart, a MACIVA.

A jelenlegi helyzetet új intézmények létrehozása (új Nemzeti Színház, Hagyományok Háza, Kortárs Művészeti Múzeum) és az előd intézmények átalakítási tervei és a bizonytalanság határozza meg. Az információhiány, illetve az eltérő érdekek természetesen vitákat váltanak ki, de az kétségtelen, hogy az új létesítmények hosszabb távon mindenképpen új értékek, alkotó – és előadóművészi teljesítmények létrehozásának lehetőségét alapozzák meg, úgy, hogy egyidejűleg nem szűkítik, és nem szüntetik meg a korábbi tevékenységeket.

Ez a művészeti szakszervezetek szempontjából összességében támogatásra méltó, mert mindez a munkahelyek megőrzését, sőt bővülését is jelentheti.

A nemzeti intézmények kiemelt, és garantált költségvetési támogatása csak egy intézmény, a Nemzeti Filharmonikusok esetében – nem kevés vita közepette – valósult meg. Ez a lépés akkor gyakorol majd igazán pozitív hatást a művészeti terület egészére, ha hasonló bérintézkedések követik a többi művészeti intézmény esetén is.

Ennek hiányában a jelenlegi feszültségek csak elmélyülnek, kétségessé téve az intézkedés előre mutató, pozitív jellegét is.

3. Határozati javaslat a nemzeti alapintézmények támogatásáról:

A nemzeti alapintézmények feladatához és rangjához méltó kiemelt mértékű, és a mindenkori költségvetési vitától kevésbé függő, garantált támogatást szükséges biztosítani.

Határozat: a művészeti szaktörvényről és az intézmények finanszírozásáról

Széles körű szakmai és társadalmi egyeztetéssel meg kell alkotni az államháztartási törvényhez kapcsolódó szaktörvényeket, amelyek az állam szerepvállalását meghatározzák a művészeti területeken, s ezek szellemében az éves költségvetési törvény keretében (valamint az önkormányzati költségvetésekben) biztosítani kell a művészeti intézmények alapfeladatának ellátásához szükséges pénzeszközöket, továbbá művészeti területen meghatározó jelentőségű alapok és a közalapítványok garantált és értékálló támogatását.

Beszámoló:

A határozat ebben a formában nem teljesült. Nem készült a művészeti területhez kapcsolódó olyan szaktörvény, amelynek alapján a mindenkori költségvetési törvény automatikusan, normatív módon, kötelező jelleggel biztosítaná a művészeti intézmények alapfeladatahoz szükséges eszközöket.

Szövetségünk az un. kulturális törvény kialakítása során kezdeményezte azt, hogy e törvényen belül, egy önálló fejezet foglalkozzon a kérdéssel. Javaslataink nem kaptak támogatást, noha azt is el kell ismerni, hogy igényünk teljesítése e törvény keretei között aligha változtatta volna meg alapvetően a finanszírozás kereteit, és főleg lehetőségeit.

Ugyanakkor a támogatási rendszer a törvényi háttér hiányában is egyfajta normatívítás irányát vette, elsősorban az önkormányzati fenntartású színházak, és - két esztendeje - kisebb részben a hivatásos zenekarok és énekkarok esetében.

A művészeti intézmények, szervezetek finanszírozását a központi és a fenntartói támogatáson túl semmi nem teszi biztonságossá.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram bevételeinek örvendetes mértékű növekedése ellenére sem számíthatnak a szervezetek biztos és állandó forrásbővülésre, a különböző adózással összefüggő kedvezmények (non-profit törvény, az un. egyszázalékos törvény) sem eredményeztek meghatározó mértékű fordulatot.

Ezért a finanszírozás általában továbbra is csak alacsony szinten tudja biztosítani az alapfeladatok ellátásához szükséges eszközöket, miközben a források összességében nominálisan ténylegesen is bővültek.

Ez leginkább a művészeti terület kereseti viszonyaiban mutatkozik meg, mert az intézmények, szervezetek a hosszabb távra szóló kötelezettségvállalásokat, így elsősorban a bérek növelését a bizonytalan költségvetési háttér miatt - vagy arra hivatkozva - csak a minimális szinten tudták vállalni.

Az un. programfinanszírozási szemlélet a további források esetében azt feltételezi, hogy az alapfeltételek általában adottak, ezért rendszerint korlátozza az alap-működéssel kapcsolatos felhasználási lehetőségeket.

Így az egyes programok megvalósítása során jóformán bármilyen célt előnyben részesítenek a személyes juttatásokkal, különösen a közreműködő művészek vagy mások béreivel, tiszteletdíjával szemben, azaz minden költség és ráfordítás megelőzi a művészi teljesítmények elismerését.

Ez a szemlélet elfogadhatatlan módon tekinti támogatásra méltatlannak azok teljesítményét, akik az alkotásban vagy előadásban meghatározó szereplőként vesznek részt.

Az alábbi összehasonlító táblázat⁹ a jelentősebb központi támogatások adatait mutatja be összevetve az éves inflációval.

	Központi intézményi támogatás millió forintban	Változás az előző év %-ában	Alapítványok kp-i támogatás millió forintban	Változás az előző év %-ában	NKA támogatás millió forintban	Változás az előző év %-ában	Önkorm. színházak központi támogatása millió Ft-ban	Változás az előző év %-ában	Önkorm. zene-és énekkari támogatás millió Ft-ban	Változás az előző év %-ában	Fogyasztói árindex változása %-ban az előző évhez visz.
1996 ¹⁰	-	-	1525	100 %	1047	100 %	3461,6	100 %	150	100 %	
1997 ¹¹	-	-	1325	86 %	1457	139 %	4337,6	125 %	200	133 %	118 %
1998 ¹²	-	-	1430	107 %	2401	164 %	4770	109 %	230	115 %	114 %
1999	3387,3	100 %	1960	137 %	4628	192 %	5350	112 %	300	130 %	111 %
2000	3907,8	115 %	2200	112 %	4612	99 %	5625,5	105 %	350	116 %	110 %

4. Határozati javaslat a művészetekről szóló törvény megalkotásáról:

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségi Tanácsa dolgozzon ki javaslatot a művészetekről szóló törvény megalkotásához. Ennek keretében kezdeményezze többek között:

- az állam, az állami tulajdonában működő gazdasági társaságok, a fenntartó, és a művészeti intézmények, szervezetek vonatkozó feladatainak, jogainak és kötelezettségeinek,
- a művészet finanszírozásának és
- a művész-státusz kialakítása keretében:
  - a művészek és más művészeti munkakörben foglalkoztatottak sajátos jogviszonyainak,
  - a művészek és más művészeti munkakörben foglalkoztatottak kereset – és jövedelem viszonyai kereteinek és garantált mértékeinek,
  - a művészeti tevékenység adózásának és társadalombiztosításának, továbbá a művészek munkanélküli ellátásának szabályozását;
- a minőségi teljesítmények, a kiemelkedő feladatok támogatási rendszerének kialakítását;
- a szakmai minőségi minimumok, a művészeti szakma – és minőségvédelem,
- az un. playback és más technikai eszközök nyilvános előadásokon és a televíziós műsorok sugárzás útján történő használatának, továbbá
- a művészi alkotói és előadói teljesítmények autonómiája garanciáinak jogszabályi meghatározását.

A kongresszus külön is felkéri a kulturális minisztériumot arra, hogy támogassa a határozati javaslatot.

⁹ Forrás: az éves költségvetési törvények, továbbá a KSH adatai

¹⁰ nincs külön adat a művészeti területre

¹¹ nincs külön adat a művészeti területre

¹² nincs külön adat a művészeti területre

Határozat: a művészeti terület egyéb támogatása

A non - profit törvény előkészítése során meg kell vizsgálni azt, hogy milyen eszközökkel lehet a költségvetési támogatásokat kiegészítő egyéb forrásokat bevonni a kultúra, illetve a művészeti élet finanszírozásába egy kultúrabarát adórendszer és a piackonform támogatási mechanizmusok ösztönzése révén.

Beszámoló:

Az 1997-ben elfogadott törvény a közhasznú szervezetekről (un. nonprofit törvény) minden előzetes várakozást alulmúlva, nem hozott érdemi változást a művészeti élet finanszírozásában.

Ennek oka lehet az, hogy a nonprofit törvény túl szigorú és bonyolult eljárásokra készíti az érintett szervezeteket, továbbá különösen az, hogy a támogatók adókedvezményeinek mértéke és módja nem motiválja adományozásra a vállalkozásokat, magánszemélyeket.

A művészeti élet szereplői komoly várakozással tekintettek a szabályozás jótékony hatása elé, bízva abban, hogy nonprofit törvény a tevékenység finanszírozásában olyan új forrásokat nyithat meg, amelyeknek felhasználásával mérséklődhet a költségvetési és fenntartói függés, ezzel együttesen erősödhet az intézményi, szervezeti önállóság, valamint a művészi, alkotói autonómia.

Mindebből gyakorlatilag semmi nem valósult meg, sőt a művészeti terület mozgásterét, alapvető lehetőségeit a mindenkori, elsősorban a költségvetésen keresztül érvényesülő kormányzati szándékok a korábbiaknál is meghatározóbb mértékben befolyásolják, vagy akár döntően meghatározzák.

A független, azaz nem költségvetési források hiánya, ezzel egyidejűleg a központi költségvetési, pályázati jellegű források bővülése (NKA, millenniumi források, ORTT stb.) óhatatlanul a kormányzati akarat és szándék nyomása alá helyezi a támogatásra nyilván rászoruló művészeti területet, veszélyeztetve ezzel az egyes intézmények, szervezetek és személyek művészi autonómiáját is.

A személyi jövedelemadó egy százalékaról való rendelkezés sajnálatos módon nem eredményezett jelentős forrásbővülést, mert – nyilván alapvető motivációk hiányában – az adózók kb. hetven százaléka nem rendelkezik adója egy százalékaról. Így a kultúra, a művészet vagy más terület támogatása helyett az állampénztárt ajándékozzák meg évente több milliárdos értékben.

5. Határozati javaslat a művészeti terület forrásai elosztásáról:

A kongresszus nem ért egyet a művészeti terület forrásainak olyan elosztásával, amelynek során a szakmai, érdekvédelmi támogatást élvező döntések helyét a kormányzati akaraton és hatalmon alapuló egyoldalú akaratnyilatkozatok veszik át.

A kongresszus kizárólag a szakmai, érdekvédelmi szervezeti vélemények és a kormányzati szándékok egyensúlyán és konszenzusán alapuló döntési mechanizmust tartja elfogadhatónak.

6. Határozati javaslat a non-profit törvény módosításának kezdeményezéséről:

A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége kezdeményezi az un. non-profit törvény olyan módosítását, amelynek eredményeként a támogatást nyújtó magánszemélyek és jogi személyek a jelenleginél lényegesen magasabb mértékű adókedvezményben részesülhetnek. Ez hozzájárulhatna a támogatott területek, így a művészeti forrásainak bővüléséhez.

3. A szakmai képzettségről, a szakmai minőségről

Határozat: a szakképzettségről és a kontárok visszaszorításáról

Megfelelő - a szakmai szervezetek ellenőrző képességét erősítő - jogszabályokkal szélesebb körű felhatalmazást kell adni a szakképesítési előírások számonkérésére, gátat szabva a kontárkodásnak, a képzetlensége miatt olcsó munkaerő foglalkoztatásának.

Beszámoló:

A művészeti szakszervezetek nagy aktivitással foglalkoztak a területükön folyó szakképzéssel, nem egy szakmai szakszervezet maga fogalmazta meg az egyes szakmákra vonatkozó szakmai és vizsgáztatási követelményrendszert, sőt az oktatás központi programját is. Ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy a munkaerőpiac, a foglalkoztatás rendszere is különbséget tudjon tenni a szakképzett és képzetlen munkaerő között.

Emellett a művészeti szakszervezetek az egyes szakmák iskolarendszerű és iskolán kívüli képzésére, továbbá a szakmai vizsgáztatás szervezési feladatára is vállalkoztak. Így például a zenész szakszervezet alapította és tartja fenn az ország első és egyetlen könnyűzenészeket képző szakiskoláját.

A szakképesítési előírások számonkérése a foglalkoztatásban egyes területeken (pl. vendéglátás¹³) jogszabály alapján kedvezően változott, míg más foglalkozásokban ennek hiányában változatlanul súlyos szakmai és foglalkoztatási gondok eredője.

7. Határozati javaslat a szakmavédelemről:

A szakmai felkészültség, illetve végzettség megléte és megkövetelése a szakmai színvonal, a minőségbiztosítás, másfelől a foglalkoztatás fontos garanciális eleme.

A kongresszus tiltakozik az olyan foglalkoztatás ellen, amely során a kontárok, az olcsó szakképzetlen vagy felkészületlen munkaerő, a technikai eszközökkel manipulált előadások szakmailag értékelhetetlen teljesítménye tisztességtelen előnyt élvez.

Ezek a jelenségek a szakmai felkészültség leértékelését teszik lehetővé, és egyben a közönség manipulálását, félrevezetését is eredményezik.

A kongresszus felkéri a szövetségi tanácsot, hogy – együttműködve a kulturális minisztériummal és az érdekelt szakmai szervezetekkel - minden lehetséges eszközzel küzdjön az ilyen jelenségek ellen.

A kongresszus ugyanakkor rögzíti azt is, hogy minden tekintetben és eszközeivel messzemenően támogatja az új alkotások vagy előadások létrejöttét, illetve a fiatal tehetségek, pályakezdők képességeinek kibontakoztatását.

---

¹³ 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet melléklet

A vendéglátó üzlettel szemben támasztott alapkövetelmények

11. Élőzene és/vagy műsorszolgáltatás esetén a zenész, az énekes, a revütáncos, illetve a lemezbemutató legalább az Országos Szórakoztató Zenei Központ által szervezett szakvizsgával rendelkezik.

Határozat: a művészfoglalkoztatásról, az adó - és társadalombiztosítási szabályokról
A művészfoglalkoztatás helyzetét és ezzel összefüggésben társadalombiztosítási, adózási és érdekvédelmi környezetét javasoljuk együttesen áttekinteni.

Beszámoló:

A művészfoglalkoztatás helyzetének átfogó áttekintésére nem került sor, viszont a határozatban meghatározott területeken eredmények is születtek.

A művészfoglalkoztatás területén a szakmai szakszervezetek tettek különböző kezdeményezéseket, míg a szövetség az ezzel kapcsolatos források feltárásában és bővítésén fáradozott.

Így például az NKA pályázati rendszerében a korábbiaktól eltérően gyakorlattá vált a tiszteletdíjnak, honoráriumoknak a pályázatok tartalmi elemeként történő elfogadása, lehetővé vált a tiszteletdíjak után fizetendő társadalombiztosítási járulék pályázati támogatása.

Fontos művészfoglalkoztatási, munkahelyteremtő programot sikerült lebonyolítani az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány támogatásával.

A művészfoglalkoztatást, a munkahelyteremtést és a képzést egyidejűleg segíti a szövetség által kialakított szinkron-stúdió, illetve a már említett, több mint negyven művésztanárt teljes munkaidőben foglalkoztató könnyűzenei szakiskola.

A művészfoglalkoztatás aktív eszközei az Előadóművészi Jogvédő Iroda által begyűjtött, és közösségi célokra fordított források is, amelyekkel különböző rendezvények, művészeti események megvalósítását támogatják.

A társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségek az elmúlt egy-két esztendőben mérséklődtek, de nem olyan arányban, hogy ezzel a foglalkoztatókat teljes körűen a legális foglalkoztatás irányába terelték volna.

Emellett az elmúlt években kialakult gyakorlat, mely szerint a legalitás kimerül a számla ellenében történő kifizetéssel, ezzel gyakorlatilag teljes egészében a foglalkoztatott művész kötelezettségévé téve a társadalombiztosítással kapcsolatos terhek viselését.

Ezért is volt különösen fontos az, hogy a megváltozott társadalombiztosítási szabályok között is megmaradjon a szerzői jogi védelem alá tartozó alkotói és előadói teljesítmények után esedékes díjak járulékfizetési mentessége.

Ez a törekvésünk - ugyan nem teljes mértékben - sikerrel járt, és ennek eredményeként a szabályozás¹⁴ alapján nem hárul elviselhetetlen mértékű járulékfizetési kötelezettség a művészeti élet szereplőire.

A társadalombiztosítási szabályok változása érintette a nyugdíjrendszert is, és kihatott az un. művészeti szakmai nyugdíjra¹⁵ is. A vonatkozó jogszabályról évek óta szinte folyamatos egyeztetés folyik, amelynek az eddigi legnagyobb eredménye az, hogy a szabályozás nem változott a jelenlegihez képest hátrányosan.

Egyértelműen pozitív döntés született 1997-ben, a Kiváló-és Érdemes Művészi járadékról szóló törvény¹⁶ megalkotásával, amely folyamatban - akárcsak a szakmai

¹⁴ A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtására kiadott **195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet**

„3. § A Tbj. 5. §-a (1) bekezdésének g) pontjában említett felhasználási szerződés alapján személyesen munkát végző személynek a szerzői jogról szóló törvény (a továbbiakban: Sztj.) védelme alá tartozó mű szerzője és az előadások előadója (előadóművésze), foglalkoztatónak pedig a felhasználási szerződésben meghatározott felhasználó minősül. A járulékalap megállapításakor a felhasználási szerződés szerinti személyes munkavégzés díjazását kell figyelembe venni. Az Sztj. szerinti vagyoni jog felhasználásának ellenértékéeként kifizetett díj nem képez járulékot.”

¹⁵ **5/1992. (I. 13.) Korm. rendelet az egyes művészeti tevékenységeket folytatók öregségi nyugdíjra jogosultságáról**

¹⁶ **1997.évi CXVII. törvény**

nyugdij színészekre történt kiterjesztésével - Pécsi Ildikó művésznő, szövetségünk tisztségviselője meghatározó szerepet játszott.

Az adózás rendszerén belül, a személyi jövedelemadó szabályaiban is sikerült eredményeket elérni. Így továbbra is hatályos a szellemi tevékenységre tekintettel biztosított adócsökkentési lehetőség, továbbá megnyílt az átalányadózás – nem túl nagyvonalú – lehetősége is.

A tételes költségelszámolás körében sikerült egy igen átfogó szabályozást elfogadtatni, amely messzemenően figyelemmel van a művészeti foglalkozások sajátosságaira.¹⁷

4. A művészeti terület egyéb kérdéseiről

Határozat: a munkanélküli ellátásról

Kezdeményezzük a hatályos szabályozás felülvizsgálatát és módosítását a szabadfoglalkozású művészek munkanélküli ellátási lehetőségének megteremtése céljából.

Beszámoló:

A kezdeményezés nem járt eredménnyel.

Határozat: a művészeti felsőoktatásról

A felsőoktatási törvény módosítása során szükséges megvizsgálni a művészeti felsőoktatási intézmények helyzetét egyrészt a többi felsőoktatási intézménytől való eltéréseik, valamint az egyes intézmények egymástól való különbözőségük megállapítása céljából. Álláspontunk szerint a művészeti felsőoktatási intézmények sajátosságaira különös figyelmet kell fordítani az intézmények finanszírozási elvei és gyakorlata kialakítása során.

Beszámoló:

A művészeti felsőoktatás sajátosságait az elmúlt évek szabályozásai lényegesen több ponton vették figyelembe, mint az előző időszakban.

Így a hallgatói alapú normatív finanszírozás keretében az egyetemeken oktatott alapképzési művészeti szakok a legmagasabb támogatású finanszírozási csoportba (992.000.-Ft), míg a főiskolai képzésben jellemzően a második legmagasabb – a főiskolai körben egyébként legmagasabb - támogatású finanszírozási csoportba (489.000.-Ft) kerültek.

Az egyetemi integráció, a szakmai előmeneteli rendszer változásai a művészeti felsőoktatást a többi intézményhez hasonlóan érintette. A közalkalmazotti előmeneteli rendszerben az 1. pontban említett pozitív változás (a művészeti díjak elismerése) mellett változatlanul nehézkes a sajátosságok elismertetése.

¹⁷ 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról

3. számú melléklet az 1995. évi CXVII. törvényhez

I. Jellemzően előforduló költségek

22. a művészeti tevékenységet folytató magánszemély jellemzően előforduló költsége - figyelemmel az értékcsökkenési leírás elszámolására vonatkozó rendelkezésekre is - a tevékenységével összefüggő műsoros előadás, kiállítás, múzeum, közgyűjtemény látogatásának ellenértéke, irodalmi és művészeti alkotásokat tartalmazó, vagy ezek rögzítésére és lejátszására alkalmas eszköz, kép- és hanghordozó, könyv, kotta, más sajtótermék vásárlására fordított kiadás, a tevékenységgel összefüggő szakmai képzés kiadásai, továbbá az előadóművészi tevékenységet végzők esetében a színpadi megjelenéshez kapcsolódó esztétikai és kozmetikai cikkekre, illetve szolgáltatásokra fordított kiadás.

Ugyanakkor önkritikusan meg kell állapítani, hogy a szövetség – néhány konkrét esetet leszámítva – nem tudta elég erőteljesen képviselni ezt a területet, amelynek alapvető oka az, hogy a tagszervezetek nem mutattak kellő aktivitást ebben a kérdésben.

Határozat: a szakszervezeti munkaközvetítésről

A művészek foglalkoztatási gondjainak hatékonyabb megoldása érdekében létre kell hozni, avagy a létező szervezeti struktúrára építve (Országos Szórakoztatózenei Központ) az állami munkaerő-piaci szervezetek feladatait a művészeti területen átvállaló szervezetet (művészeket, szórakoztatózenészeket, egyéb művészeti dolgozókat közvetítő iroda, ahol nyilvántartásba veszik a munkaerőigényeket és a munkanélkülieket, szervezi az átképzést, munkanélküli segílyt folyósít stb.)

Beszámoló:

A beszámoló az előzőekben már részben érintette a kérdéseket. Az Országos Szórakoztatózenei Központ (OSZK) a zenészközvetítési tevékenysége mellett, az említett, és több éve folyó foglalkoztatást elősegítő programba, mint munkáltató is segíti a foglalkoztatást. Az OSZK hagyományos tevékenysége mellett mősorszervezéssel és művészközvetítéssel is foglalkozik. Ugyanakkor a szövetség keretein belül még nem alakult ki ilyen átfogó tevékenységet folytató szervezet.

A képzésre, átképzésre a korábbiakban már kitért a beszámoló.

8. Határozati javaslat a művészfoglalkoztatást elősegítő szövetségi szervezetről:

A szövetségi tanács vizsgálja meg a művészfoglalkoztatást elősegítő szervezet kialakításának, továbbá a foglalkoztatást elősegítő eszközök felhasználásának, igénybevételének lehetőségeit, és vizsgálat eredménye alapján döntsön szervezeti és egyéb kérdésekben.

Határozat: a szerződésekről

Európai minták szellemében szükség van arra, hogy a Ptk., illetve a munkajog szabjon meg olyan általános szerződési keretfeltételeket, amelyek csökkentik a megbízó erőfölényét azokkal szemben, akik csak sajátos munkaerejüket tudják a piacra vinni. Kötelező erővel kell garantálni számukra a munkavállalókat általában megillető munkakörülményeket és szociális jogokat.

Beszámoló:

Szövetségünk több olyan szerződésformulát szerkesztett az elmúlt években, amelyeket a tagság rendszeresen használ. Emellett egyre gyakrabban keresik meg szövetségünket, szakmai szakszervezeteinket és a jogvédő irodát kollegáink, sőt nem egyszer a foglalkoztatók is, jogi, szakmai tanácsot kérve szerződéseik jogszerűsége biztosítása érdekében. Ezekben az esetekben rendszerint a művészek, a munkavállalók érdekei képviseletére is alkalom nyílik. Azokban az esetekben, amikor már a szerződés kötés, sőt a teljesítés megtörtént és csak ekkor derül ki, hogy nincs szerződés, avagy ami van az rendkívül hátrányos a munkavállaló számára, már igen kevés a kiigazítás lehetősége.

A törvényi szintű szabályozás általában megfelelően határozza meg, különösen a munkajogban és a szerzői jogban a kötelező szerződési elemeket, ezért nem ennek

hiánya, hanem továbbra is a munkáltató vagy megbízó erőfölénye okán születnek egyoldalú vagy hátrányos feltételekkel jogviszonyok.

9. Határozati javaslat a szerződések jelentőségéről:

A kongresszus ezúton is felhívja kollegáink figyelmét arra, hogy a munkavégzés, alkotó és az előadóművészi tevékenység, és így az érdekvédelem nélkülözhetetlen eszköze az egyéni, kollektív szerződések megléte.

Továbbra is a szövetség, a szakmai szakszervezetek, az Előadóművészi Jogvédő Iroda, továbbá a szövetség jogsegély szolgálatának kiemelt feladata az, hogy minden lehetséges jogi, szakmai, érdekvédelmi segítséget megadjon – lehetőleg még a szerződések megkötését, illetve módosítását megelőzően - ahhoz, hogy a művészek és más munkavállalók érdekeit megfelelően érvényesítő szerződések jöjjenek létre.

Határozat: az átalányadózásról

Ismételten javasoljuk az önálló művészeti tevékenységet folytatók személyi jövedelemadó rendszerében a korábbiakban megfelelően bizonyult méltányos költségátalány rendszer újbóli bevezetését, vagy az átalányadózás lehetőségének kiterjesztését e tevékenységekre is.

Beszámoló:

Erre a pontra az előzőekben a beszámoló már kitért.

Határozat: az önkéntes nyugdíjpénztárról

Kérjük, hogy a kormányzat minden lehetséges eszközzel - ide értve az egyszeri anyagi támogatás eszközét is - ösztönözze és segítse a művész önkéntes nyugdíjpénztár működési lehetőségeit.

Beszámoló:

A kormányzat ebben a kérdésben nem nyújtott külön anyagi támogatást, de adókedvezményekkel ösztönözte a magán- és önkéntes nyugdíjpénztárak működésének és fejlődésének lehetőségeit.

Szövetségünk nem hozott létre önálló nyugdíjpénztárt, hanem csatlakozott a közszolgálati, közalkalmazotti munkavállalók által létrehozott Heller Farkas nyugdíjpénztárhoz, amely a közelmúltban egyesült több pénztárral AXA Közszolgálati Nyugdíjpénztár néven.

II. Beszámoló a szövetség egyéb tevékenységéről

1. Az előadóművészi jogokról

Az előadóművészi jogokkal kapcsolatban az Előadóművészek Jogvédő Irodája (EJI) részletes beszámolót ad az iroda tevékenységéről.

Az elmúlt időszakban szövetségünk és az előadóművészeket képviselő szakszervezetek, és különösen az EJI eredményesen fordította a törvényhozók és az érintett tárcák figyelmét az előadóművészek jogainak szélesítésére, és úgy véljük jelentős szerepünk volt abban, hogy az új szerzői jogi törvény¹⁸ tartalmazza az európai normák szerint is legfontosabbnak minősített előadóművészi jogokat.

A törvény megfogalmazását végző bizottságban szövetségünk és az EJI képviselője is részt vett, és eredményesen képviselték a művészeti élet szerzői jogi érdekeit. Mindezzel összefüggésben igen jó munkakapcsolat alakult ki a más jogosultakat képviselő kollektív jogkezelő szervezetekkel.

10. Határozati javaslat az előadóművészi jogok védelméről:

A kongresszus továbbra is kiemelkedő fontosságot tulajdonít az előadóművészi jogok védelmének, illetve az EJI és testületei munkájának. Külön is elismerését fejezi ki a közös jogkezelő szervezet és valamennyi tisztségviselője kimagasló színvonalú és eredményes tevékenységéért.

2. A Nemzeti Kulturális Alapprogramról

Szövetségünk a Nemzeti Kulturális Alapprogram (NKA) alapításától kezdve aktívan részt vett az Alap tevékenységében. Az elmúlt esztendőben ezen túlmenően is igen fontos feladatot teljesített akkor, amikor az NKA-ra vonatkozó kormányzati elképzelések és a szakmai szervezetek álláspontja között megtalálta és megfogalmazta azokat a törvényi megoldásokat, amelyekkel az NKA meg tudta tartani tevékenységi önállóságát – továbbra is önálló törvény¹⁹ szabályozza működését -, szakmai önkormányzati jellegű szervezetét és szakmai alapokon nyugvó döntési mechanizmusát.

Szövetségünk immár törvénnyé formálódott javaslata mindezt úgy oldotta meg, hogy ugyan nőtt a miniszter közvetlen rendelkezésébe tartozó döntési lehetőségek száma, és az ehhez kapcsolódó forrás mértéke, de ez nem okozott olyan arányú és mértékű változást, ami az NKA alap-célkitűzéseit, döntési rendszerét alapvetően veszélyeztette, illetve átalakította volna.

Szövetségünk képviselője hatodik éve tagja az NKA bizottságnak, és a szakmai kollégiumok munkájában is számos esetben vettek részt a szakmai szakszervezetek képviselői.

Sajnálatos módon, a legutóbbi tisztújítás során a szakmai szakszervezetek jelöltjeit – így azok sem, akiket a szakmai szervezetek is támogattak - a kinevező miniszter egy esetben sem tartotta fontosnak e tevékenységgel megbízni.

¹⁸ 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról

¹⁹ 1993. évi XXIII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapprogramról

11. Határozati javaslat az NKA munkájában történő részvételről:

A szövetségi tanács kezdeményezze a nemzeti kulturális örökség miniszterénél azt, hogy az eddigi gyakorlathoz hasonlóan, a szakmai szakszervezetek képviselői számára – figyelemmel a szakszervezetek országos reprezentativitására és ebből is eredő átfogó tájékozottságára, továbbá szervezeti, és személyes érdektelenségükre a pályázati források elosztásában - teremtsen meg a részvétel lehetőségét az NKA szakmai kollégiumai munkájában.

3. A művészetoktatással kapcsolatos tevékenységről

A művészetoktatási terület képviselője döntően a szakmai szakszervezetek tevékenységében jelent komoly kihívást, azonban a beszámolóban csak olyan kérdésekre kitérünk ki, amelyek a művészetoktatás egészét érintették.

3.1. A közoktatás finanszírozása a tanulói alapú költségvetési normatív hozzájárulás rendszerén keresztül valósul meg. A normatíva eltérő arányban fedezi a különböző oktatási tevékenységeket, és így a művészetoktatás, ezen belül elsősorban az egyéni oktatás fokozott mértékben szorul a fenntartó támogatására is.

Ezért szövetségünk és a szakmai szakszervezetek megkülönböztetett figyelmet fordítottak a normatíva mértékére az éves költségvetési törvények egyeztetése során, s ez a tevékenység nem bizonyult eredménytelennek.

3.2. A közoktatásról szóló törvény²⁰1996-os módosítása megalapozta annak lehetőségét, hogy a nagy hagyományokkal rendelkező zeneoktatás mellett a többi művészet ág, így a képző – és iparművészet, a színművészet és bábművészet, továbbá a táncművészet valamennyi ága bekerüljön az alapfokú művészetoktatás rendszerébe. Ennek szakmai alapfeltétele az volt, hogy elkészüljön valamennyi művészeti ág összes műfajának és tantárgyának, a szakma és a Minisztérium által jóváhagyott központi tantárgyi programja.

Ez az eddig egyedülálló dokumentum-gyűjtemény kiadásra került és ezzel megnyílt a lehetősége új művészeti iskolák létrehozásának, a tehetséges és érdeklődő tanulók tehetséggondozásának, és nem utolsósorban új munkahelyek alapításának. Szövetségünk ebben a munkában igen tevékenyen vett részt, együttműködve szakmai szervezetekkel, és elsősorban az oktatási tárca képviselőivel, akik különösen elismerésre méltó módon támogatták ezeket a szándékokat.

Megjegyezzük azt, hogy az új iskolák alapítása során negatív jelenségek is tapasztalhatóak. Így néhányan – elsősorban a nem önkormányzati alapfokú művészeti iskolák esetében - kihasználták a szabályozás újdonságát és jogalkalmazás bizonytalanságait arra, hogy egyéni érdekeiket előtérbe helyezve, üzleti jellegű vállalkozás céljára alakítsanak művészeti iskolát.

3.3. A művészeti szakközépiskolai és szakiskolai képzés feltételrendszere is – hasonlóan az alapfokú művészetoktatáshoz – jelentős változáson jutott túl a központi szakmai programok elkészítésével illetve az egységes szakmai és vizsgáztatási követelmények kiadásával. Szövetségünk ebben a munkában is tevékenyen részt vett, csak úgy, mint az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) átalakításával összefüggő vitákban.

²⁰ 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

Egyik kezdeményezője voltunk annak az sikeres javaslatnak, melynek alapján a művészeti szakképzés intézményei számára immár kettő alkalommal írt ki pályázatot az oktatási miniszter. A pályázatokon az iskolák összesen közel félmilliárd forint értékben juthattak eszközfejlesztési és beszerzési támogatáshoz.

Tájékoztató táblázat a művészetoktatás normatív hozzájárulási összegeinek változásáról

	Alapfokú művészetoktatás normatívái				Szakközépiskolai művészeti oktatás és szakképzés normatívái			
	Zene-művészet	Képző – és iparművészet	Szín –és báb művészet	Tánc művészet	Szakközép iskolai normatíva	Párhuzamos képzés	Szakközép iskola összesen	Szakképző ²¹ évfolyam
1996 ²²	35.100	-	-	-	73.100	-	73.100	86.000
1997	40.000	-	-	-	78.500	36.000	114.500	106.000
1998	45.000	-	-	-	86.000	45.000	131.000	145.000
1999	49.000	49.000	40.000	40.000	158.000	60.000	218.000	155.000
2000	60.000	47.000	47.000	47.000	126.000	-	252.000	164.300
2001	65.000	48.500	48.500	48.500	143.700	-	287.400	186.300
2002	69.000	50.000	50.000	50.000	161.200	-	322.400	209.300

IV. Beszámoló szövetségünk kapcsolatairól, együttműködéseiről

1. Részvételünk az érdekegyeztetésben

A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége és tagszakszervezetei reprezentatív szakszervezetként képviselték valamennyi érdekkörükbe tartozó területen az érintett munkavállalók érdekeit.

Ez a tény biztosította számunkra a részvétel lehetőségét a különböző szintű és tartalmú érdekegyeztető fórumok munkájában. Így a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete (MZTSZ) és a Színházi Dolgozók Szakszervezete (SZDSZ) tagja a Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsának (KIÉT), az előbb említett két szakszervezet és az MSZSZ a kulturális ágazati, továbbá az MZTSZ a közoktatási ágazati érdekegyeztető tanácsnak, képviselője tagja a Közoktatáspolitikai Tanácsnak is, továbbá az MSZSZ rendszeres résztvevője a felsőoktatási érdekegyeztető tanácsnak.

Az MSZSZ képviselőjét az országos érdekegyeztetés fórumain a SZEF (Szakszervezetek Együttműködési Fóruma) látja el.

2. Kapcsolatok és együttműködés szakszervezetekkel, állami szervekkel, szakmai szervezetekkel és nemzetközi szervezetekkel

2.1. A szövetség kapcsolatai a szakszervezetekkel

A művészeti szakszervezetek – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – továbbra is az egyenrangúság, a kölcsönös érdekek elismerése és a jóhiszeműség elvei mentén építették kapcsolataikat a különböző szakszervezeti, állami, szakmai és más szervezetekkel.

²¹ érettségi után csak szakmai vizsgára felkészítő képzés

²² 1998-ig a zeneművészet kivételével csak egyedi engedély alapján támogatták a többi művészeti ágat

Az országos szakszervezeti konföderációk között szövetségünk a SZEK tagjaként találta meg azt az érdekkört, amely a leginkább alkalmasnak tűnt a művészeti terület sajátos és összetett kérdéseinek az országos érdekegyeztetésben megvalósuló képviselőjére.

A SZEK-hez való csatlakozásnál fontos szempont volt az is, hogy tagságunk meghatározóan jelentős létszáma közalkalmazott, ezért problémáink és feladataink jelentős része hasonló a SZEK tagjaiéhoz. Együttműködésünket megalapozta az a készség is, mely szerint a SZEK vállalta a nem közalkalmazott művészeti munkavállalók képviselőjét is.

Az elmúlt esztendőben ünnepelte a SZEK megalakulásának tizedik évfordulóját és szövetségünk immár évtizedes tapasztalata is azt erősítette meg, hogy helyes döntés volt a SZEK-hez történő csatlakozás.

Az országos konföderációk közeledését és együttműködésének megalapozását szövetségünk is támogatta azokkal az alapvető feltételekkel, melyek szerint az országos együttműködés nem jelenthet bármely politikai párthoz való kötődést, nem eredményezheti valamilyen szakszervezeti csúcsszerv létrejöttét, és nem korlátozhatja az egyes szakszervezetek önálló döntési jogosultságát.

A szövetség és elsősorban az MZTSZ harmonikusan működik együtt a pedagógus szakszervezetekkel, és kiegyensúlyozott a kapcsolatunk a közművelődési és közgyűjteményi terület szakszervezetével.

2.2 Kapcsolatunk az Országgyűlés Kulturális Bizottságával

Kiemelkedő jelentőségű részvételünk az Országgyűlés Kulturális Bizottsága munkájában. A bizottság általában készséggel és érdeklődéssel fogadta javaslatunkat, és több előterjesztésünk talált támogatásra.

Ez a kapcsolat minőségi változást hozott a szövetség törvényhozást befolyásoló tevékenységében, érdekérvényesítési képessége gyakorlásában.

2.3. Kapcsolatunk a Kormánnyal és minisztériumokkal

A kormánnyal való kapcsolatunk közvetlen az országos érdekegyeztetésben, közvetlenül az utóbbi években rendkívül ritkán összehívott KIÉT-ben valósul meg. Ezek az egyeztetések nem szakmai, hanem a makroszintű kérdések megoldását szolgálják.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumával kialakult kapcsolatunkat korrekt munkakapcsolatnak tekintjük, amely véleményünk szerint a szükségesnél és a lehetségesnél szegényesebb.

Szövetségünk úgy gondolja, hogy az együttműködés, az információcsere, a rendszeres magas szintű kapcsolattartás szükséges, és mindkét fél hasznára válna, ahogy ezt a szakapparátussal történő napi együttműködés messzemenően igazol is.

Az Oktatási Minisztériummal kifejezetten jó és folyamatos a kapcsolatunk. Számos javaslatunkat támogatta a tárca, és nem egy alapvető közoktatási kérdésben sikerült lényegében teljes mértékben összehangolnunk az álláspontokat.

2.4. Kapcsolatunk szakmai szervezetekkel

A művészeti terület különböző szakmai szervezeteivel elsősorban a szakmai szakszervezeteknek van, de szövetségünk is törekedett kapcsolatokat építeni. Ennek jegyében a közös érdekeltséget érintő jelentős kérdésekben közös álláspont is kialakult, mint például az adózás, társadalombiztosítás, az NKA vagy a szerzői jog szabályozásában.

12. Határozati javaslat a szakmai szervezetekkel megvalósítandó együttműködésről:

A kongresszus különös jelentőséget tulajdonít annak, hogy a művészeti szakszervezetek, illetve a szövetség és a különböző szakmai szervezetek között általában rendszeres és kiegyensúlyozott kapcsolat alakult ki.

A kongresszus kezdeményezi azt, hogy a közös gondolkodás és cselekvés jegyében kezdődjenek szakmai tanácskozások a kongresszus nyilatkozataiban és határozataiban, továbbá bármely közös érdekeltségbe tartozó kérdésben a szövetség és a szakmai szervezetek között.

Ezek a tanácskozások alkalmasak lehetnek arra, hogy a művészeti élet egészét vagy egy-egy részét érintő fontos, sőt alapvető kérdésekben közös álláspontok születessenek, amelyeket a jövőben közösen is képviselhetünk.

2.5. Nemzetközi kapcsolatok

A nemzetközi szervezetekben az érintett szakszervezetek képviseltetik magukat, így a szövetségre elsősorban az ezzel kapcsolatos háttérmunka és esetenként az összehangolás feladata hárul.

A nemzetközi tevékenység az Előadóművészi Jogvédő Iroda szélesedő tevékenységéhez is kapcsolódik, elsősorban az előadóművészi jogvédő szervezeteket tömörítő nemzetközi szervezetek munkájában megvalósuló aktív részvétellel.

Budapest, 2001.február 21.

A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
Tanácsa